

Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın Çocuk Evleri Sitesinde Kalan Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerine Etkisi

Merve ŞEPİTÇİ SARIBAŞI¹, Fatma TEZEL ŞAHİN²

¹Bağımsız Araştırmacı, Merkez, Sivas, Türkiye

²Gazi Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye

Öz

Araştırmada, Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın çocuk evleri sitesinde kalan çocukların duygu düzenleme becerilerine etkisinin incelenmesi ve kurumun çocuk gelişimi uzmanı ile bakım personellerinin programın çocukların duygu düzenleme becerilerine etkisine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, karma desenlerden sıralı açıklayıcı tasarım kullanılmıştır. Çalışma grubunu, Sivas ili Sevgi Çocuk Evleri Sitesi'nde yaşayan ve 4–6 yaşları arasında olan 23 çocuk, kurumun çocuk gelişimi uzmanı ve 8 bakım personeli oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak "Genel Bilgi Formu," "Duygu Düzenleme Ölçeği" ve "Çocuk Gelişimi Uzmanı ve Bakım Personeli Görüşme Formu" kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, programın deney grubunda yer alan çocukların duygu düzenleme becerilerini geliştirdiği saptanmıştır. Kalıcılık testi sonucunda da programın etkisinin devam ettiği ortaya çıkmıştır. Nitel bulguların sonucunda, çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin eğitim programına katılan çocukların duygu düzenleme becerilerinin geliştiğini belirttikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, devlet koruması altındaki çocuklar, duygu düzenleme becerileri

The Effect of the Emotion Regulation Education Program on the Emotion Regulation Skills of the Children Staying in the Children's Houses Site

Abstract

The study aimed to examine the effect of the Emotion Regulation Training Program on the emotion regulation skills of children residing in children's homes and to ascertain the opinions of the institution's child development specialist and care staff regarding the program's impact on the children's emotion regulation skills. The research employed a sequential explanatory design from mixed designs. The study group comprised 23 children aged four–six residing in Sevgi Children's Homes Site in Sivas, along with the institution's child development specialist and eight care personnel. Data collection tools included the "General Information Form," "Emotion Regulation Scale," and "Child Development Specialist and Care Personnel Interview Form." Results of the research indicated that the program enhanced the emotional regulation skills of the children in the experimental group. Furthermore, the permanence test revealed that the program's effect persisted over time. As a result of the qualitative findings, it was observed that the child development specialists and care personnel stated that the emotional regulation skills of the children participating in the training program improved.

Keywords: Children under state protection, emotion regulation skills, preschool period

Giriş

Çocuğun sosyal, duygusal, fiziksel ve zihinsel gelişiminde aile kurumunun ve aile üyelerinin tutumlarının rolü büyüktür (Acosta & Hutchison, 2019; Ketten, 2017). Sosyal hizmet, psikoloji, sosyoloji ve çocuk gelişimi gibi alanlar, çocukların bir aile ortamında anne-babaları ile birlikte yaşamalarının onlar açısından en sağlıklı olduğu yönünde uzlaşmaktadırlar (Yıldırım & Hız, 2018). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'nde de çocuğun, ebeveynlerinin sorumluluğu ve koruması altında büyümesi gerektiği ve kişiliğinin sağlıklı bir şekilde gelişebilmesinde sevginin ve anlayışın etkili olduğu belirtilmektedir (Yaşar & Dağdelen, 2013). Bazı çocuklar, aileleriyle yaşama hakkından mahrum kalabilmekte ve korunmaya ihtiyaç duyan kişiler hâline gelebilmektedirler. Çocuklarının bakımından sorumlu olan kişilerin

ebeveynlik görevlerini yerine getirmedikleri veya çeşitli sebeplerden dolayı (ebeveynlerden birinin ya da her ikisinin ölümü, sağlık sorunları, cezaevine girme, psikiyatrik bozukluklar, boşanma, sosyo-ekonomik yoksunluk vb.) çocuklarına yetemedikleri durumlarda, sosyal hizmetleri sunmak üzere toplumsal koruma sistemini meydana getiren hizmet modelleri ve kamu kurumları harekete geçmektedir (Şimşek ve ark., 2008). Devlet, bu hareketin öncüsü olarak birtakım görevleri yerine getirmekte ve çocukları koruma altına almaktadır. Devlet tarafından koruma altına alınan çocuklar ise devlet koruması altındaki çocuklar olarak adlandırılmaktadırlar (Elmacı, 2015).

Çocuğun bir aile içinde ve aile ortamının sıcaklığını hissederek büyümesinin en doğrusu olduğu fikrinde uzlaşıldığından, sosyal hizmet modellerinden evlat edinme ve koruyucu aile hizmetlerine daha

Bu çalışma, Merve Şepitçi Sarıbaş'ın, Fatma Tezel Şahin'in danışmanlığında hazırladığı doktora tezinin bir bölümünden uyarlanmıştır.

Corresponding Author: Merve ŞEPİTÇİ SARIBAŞI, E-mail: m.sptc@hotmail.com

Cite this article as: Şepitçi Sarıbaş, M., & Tezel Şahin, F. (2024). Duygu düzenleme eğitim programı'nın çocuk evleri sitesinde kalan çocukların duygu düzenleme becerilerine etkisi. *HAYEF: Journal of Education*, 21(2), 108-119.

fazla yer verilmektedir. Bunların yanı sıra kurum bakım hizmetleriyle de çocukların bakım ihtiyaçları karşılanmaktadır. Kurum bakımındaki çocuklar, aynı durumdaki diğer çocuklarla bir arada yaşamakta ve bu çocuklara kurum görevlilerince bakım hizmeti verilmektedir (Meng ve ark., 2021; Şenocak, 2006). Ülkemizde uzunca bir dönem uygulanan kurum bakımı yönteminin sosyal ilişki ihtiyaçlarını karşılamada eksik kaldığının, maliyetli oluşunun ve olumsuz yönlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte, az sayıda çocuğun ev ortamında kalmasına yönelik çalışmalar başlatılmış ve kurum hizmetinin çeşitli modelleri geliştirilmiştir (Tornacı, 2008; Yıldırım & Işıkhani, 2017). Bu yeni modellerde, çocukların ev sıcaklığını bulacakları ortamlarda yaşamalarına imkân tanıyacak düzenlemelere yer verilmiştir. Ülkemizde de buna yönelik bir proje olarak başlatılan sevgi evleri, projenin bir sonucu olarak da çocuk evleri ve çocuk evleri sitesi hizmet modelleri oluşturulmuştur (Bilgin & Erdem, 2019). Çocuk evleri, bünyesinde 0–18 yaş arasındaki korunmaya ihtiyacı olan çocukları izlemek, desteklemek, korumak, bir meslek veya iş sahibi yapmakla görevli ve yükümlü çalışanların olduğu, tercihen il merkezinde olmak üzere illerin sosyal ve kültürel bakımdan çocuk yetiştirmeye uygun yerlerinde, hastane ve okullara yakın dairelerde, 5–8 çocuğun bir arada kaldığı sosyal hizmet kuruluşu olarak ele alınmaktadır [Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü, 2008]. Çocuk evleri sitesi ise çocuk evlerinden farklı olarak devlet koruması altındaki çocukların belirli bir düzene göre bir araya gelmiş villa tarzındaki evlerde kaldıkları sosyal hizmet kuruluşlarıdır (Özaydın Demirbaş, 2019). Bu kuruluşlarda, devlet koruması altındaki çocukların bakımlarını gerçekleştiren bakım personelleri bulunmaktadır. Üniversitelerin hemşirelik veya çocuk gelişimi ve eğitimi bölümlerini bitiren ya da lise mezunu olup çocuk bakımı ile ilgili sertifikaya sahip olan bakım personelleri, buldukları evlerin düzenini sağlamakta, çocukların her türlü ihtiyacını karşılamakta, onlara rehberlik etmekte ve aile ortamının sunulmasına katkıda bulunmaktadırlar (SHÇEK Genel Müdürlüğü, 2008).

Devlet koruması altındaki çocukların bakımları kusursuz bir şekilde yapılmaya çalışılsa da bu çocukların gelişimleri, aileleriyle yaşayan çocukların gelişimleriyle aynı olmamaktadır (Yaşar & Dağdelen, 2013). Devlet koruması altındaki çocukların gelişimleri normalden daha yavaş ilerleyebilmekte, bu çocuklar mutsuz, güvensiz ve pasif bireyler olabilmektedirler (Shipitsyna, 2008). Çocukluk döneminde travmalara maruz kalmış olan çocukların ilerleyen zamanlarda ruhsal hastalıklara sahip olma olasılıklarının da daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Alpay ve ark., 2017). Devlet koruması altındaki çocuklar, anne-baba modeli bulunmadığından cinsiyetlerine uygun ebeveynleri gözlemleyememekte ve cinsiyet rollerini kazanamamaktadırlar. Birebir ilişkiden ve iletişimden yararlanamayan çocuklarda davranış bozuklukları ve psikososyal yıkımlar oluşabilmektedir. Bu çocuklar, çevrelerindeki yetişkinlerden ilgi, sevgi, bakım ve duygusal ilişki isteyebilmekte ve gerçek yaşama daha zor adapte olabilmektedirler. Kurum bakımında, çeşitli sebeplerden dolayı çevre kontrollü olmakta ve bu durum da devlet koruması altındaki çocukların sosyal çevrelerinin daha sınırlı kalmasına sebep olmaktadır (Shipitsyna, 2008).

Erken çocukluk döneminde, çocuğun gelişim alanlarının tümü büyük oranda şekillenmektedir (Yaman, 2018). Bu noktada 0-6 yaş arasındaki devlet koruması altındaki çocukların temel gelişim alanlarının yaşlarına uygun bir şekilde desteklenmesi oldukça önemlidir. Özellikle duygusal becerilerin desteklenmesi, çocukların diğer alanlardaki gelişimleri ve gelecekte sağlıklı bireyler olabilmeleri için oldukça önemlidir (Aktaş, 2019). İnsanlarla ve akranlarla olan ilişkilerde, güdülenmede, duygu, düşünce ve davranışlara yön vermede duygular etkili olmaktadır (Southam-Gerow, 2014). Duygular, insan olmanın doğasında olan, yaşamın her alanını ve anını şekillendiren (Aktaş, 2019), insanların eylemlerini ve aktifliklerini etkileyen bir uyarandır (Şaşmaz, 2014). Duygular, psikolojik durumları etkilemekte, kişiliğin oluşmasında rol oynamakta (Revelle & Scherer, 2009), bireyin ihtiyaçlarını

giderebilmesi için çevreye uygun davranışlar göstermesine ve çevresini düzenlemesine yardım etmektedir (Kara, 2019). Kısacası duyguların; hayatta kalmak, etkililiği sürdürmek, belirlenen hedeflere ulaşmak ve hayatı sağlıklı bir şekilde sürdürmek gibi birçok işlevi olduğu görülmektedir (Sarısoy, 2017).

Duygular, uygun bir şekilde sergilenmediğinde işlevselliğini kaybedebilmektedir (Werner & Gross, 2010). Gross (1998), duyguların nasıl anlaşıldığının, yorumlandığının ve ifade edildiğinin duyguların olumlu veya olumsuz olmasını etkilediğini belirtmiştir. Tüm bu duygu durumlarını düzenleyebilmek duygu düzenleme becerilerinin kazanılması ile mümkün olmaktadır. Duygu düzenleme becerilerinin kazanımı, okul öncesi dönemde başlamaktadır. Duygu düzenleme becerileri, yaşamın ilk yıllarından itibaren kişilerin hayatları üzerinde etkili olmaktadır (Gülşay Ogelman & Kahveci, 2023). Bu noktada duygu düzenlemenin ne olduğunun bilinmesi önemli bir konu haline gelmektedir. Duygu düzenleme, negatif duyguları görmezden gelmek ya da yok etmek değil duyguları ortama göre ayarlayarak tepki vermektir (Acar, 2021; Aldao, 2013). Koole (2009), duygu düzenlemeyi karşı karşıya gelinen her türlü duyguya baş edebilme yeteneği olarak tanımlamıştır. Calkins (2010), duygu düzenlemenin amaçlı ya da amaçsız, bilerek ya da bilmeyerek oluşan bütün beceri, davranış ve stratejileri kapsadığını; bunun da duyguların anlaşılmasında, yorumlanmasında ve sergilenmesinde etkili olduğunu ifade etmiştir. Bu tanımlama ve ifadelerden de anlaşılacağı üzere duygu düzenleme becerileri; kaygı, üzüntü, çaresizlik gibi olumsuz duyguların yanı sıra mutluluk, sevgi, huzur gibi olumlu yöndeki duyguların düzenlenmesini ve bu duyguların düzenlenmiş bir şekilde başkalarıyla paylaşılmasını kapsamaktadır (Gross, 2014). Duygu düzenleme becerileri, çocukların kişilerle etkileşim hâlindeyken karşı karşıya kaldıkları problemleri olumlu yönde çözebilmelerini de sağlamaktadır (Santrock, 2014). Bu noktada duyguları düzenleyememe durumu, çocukların içsel ve dışsal olarak çatışmaya girebilmelerine ve gelişimlerini sağlıklı bir şekilde sürdürememelerine sebep olabilmektedir. Gratz ve Roemer (2004), duygu düzenleme güçlüğünü duyguların fark edilememesi ve anlaşılabilmesinin meydana gelen duygunun kişi tarafından kabul edilememesi, var olan veya yeni ortaya çıkan durumlara uygun duygusal stratejilerin kullanılmaması, dürtülerin bastırılmaması ve amaca odaklanamama olarak tanımlamışlardır. Bazı araştırmalar, duygu düzenlemede yaşanan güçlüklerin sağlıksız kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasında etkili olduğunu göstermiştir (Stepp ve ark., 2014; Velotti & Garofalo, 2015). Duygu düzenleme güçlüğü çocuklarda depresyonu, kaygıyı (Andreotti ve ark., 2013; Schneider ve ark., 2016), duygu durum bozukluklarını (Campbell Sills & Barlow, 2007), davranış problemlerini (Çelik & Kocabıyık, 2014; Davidson ve ark., 2000), ilişkilerde doyumsuzlukları (Akdur & Aslan, 2017), okula uyum sağlamama durumunu (Hyson & Douglass, 2019) ve obsesif kompulsif bozuklukları (Akan, 2014) beraberinde getirebilmektedir.

İnsanlar, duygusal gelişim sürecinde hayatlarına uyum sağlayabilmek ve sosyal ilişkilerini sürdürebilmek için duygu düzenleme becerilerine ihtiyaç duymaktadırlar (Kurbet, 2010; Özkan, 2019). Kendisini bilen, duygu ve düşüncelerinin farkında olan birey, duygularını yönetebilmekte ve insanlarla yapıcı ve olumlu ilişkiler kurabilmektedir (Çetinkaya & Alpaslan, 2011). Duygu düzenleme becerileri gelişmemiş olan çocukların, sürekli olarak huzursuzlukla baş etmeye çalıştıkları; duygu düzenleme becerileri gelişmiş olan çocukların ise yaşamlarının sonuna kadar istenmeyen durumlarla daha kolay baş edebildikleri bilinmektedir (Goleman, 2017). Duygu düzenleme becerileri, çocukların buldukları çevreye uyumlarını sağlayarak sosyal yeterliliklerine ve okul başarılarına da katkı sağlamaktadır (Denham ve ark., 2007; Yılmaz, 2019a). Ebeveyn-çocuk ilişkisi, güçlü duyguları içermekte ve çocukların duygu durumlarını etkileyerek duygusal gelişimlerine yön vermektedir (Sigelman & Rider, 2018). Yaşamın ilk yıllarında çocuklar, duygusal davranışlarını bakım verenlerin, özellikle de

annelerinin verdikleri duygusal tepkilere göre şekillendirmektedirler. Ayrıca çocuklar, negatif yöndeki duygularını azaltmak için de yakınlık ve temas arayışına girebilmektedirler (Bowlby & Attachment, 2012). Kısacası ebeveynler, çocuklarının duygularına verdikleri karşılıklarla onların duygu düzenleme becerilerini etkileyebilmektedirler (Morris ve ark., 2017). Bu bağlamda, çeşitli sebeplerden dolayı ebeveynlerinden ayrı olmak ve kurum bakımında kalmanın zorluklarını yaşamak durumunda kalan devlet koruması altındaki çocukların duygu düzenleme becerilerini kazanmalarının sağlanması ve bu becerilerinin desteklenmesi önemli görülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde devlet koruması altındaki çocuklara yönelik yapılmış olan araştırmalarda genellikle ortaöğretim ve lise düzeyinde olan çocuklarla çalışıldığı (Ervüz, 2018; Hoşrik, 2017; Karaman, 2019; Nalbant, 2016; Prakashan & Banerjee, 2022; Sadeghzadeh & Bagheri, 2023; Shouket & Dildar, 2020; Şen Davulcu, 2018; Yıldırım, 2013), okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan araştırmaların ise oldukça az sayıda olduğu görülmüştür (Altun, 2017; Aydın & Tezel Şahin, 2021; Soheilimehr & Eshraghi, 2023; Türk, 2018). Ayrıca ülkemizde yapılan araştırmaların birçoğunun çalışma grubunu çocuklardan ziyade personeller oluşturmuş, bu araştırmalarda bakım personellerinin özellikleri, kurum bakımının imkânları, avantajları ve dezavantajları incelenmiştir (Acar ve ark., 2021; Dikmen, 2019; Öztürk, 2018a; Tibilli, 2021). Buna karşın hem okul öncesi dönemde hem de devlet koruması altında olan çocukların duygu düzenleme becerilerinin incelendiği araştırmaların az sayıda olduğu görülmüştür (Meng ve ark., 2022; Tulpar, 2019). Bu noktada, devlet koruması altındaki çocuklara verilen duygu düzenleme becerileriyle ilgili programların çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde etkili olup olmadığına incelendiği deneysel araştırmalara ihtiyaç duyulduğu ve bu tür araştırmaların alanyazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra hazırlanan Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın devlet koruması altındaki çocuklara uygulanmasının araştırmaya orijinallik katacağı düşünülmekte ve çocukların duygu düzenleme becerilerine katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda araştırmada, Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın çocuk evleri sitesinde kalan çocukların duygu düzenleme becerilerine etkisinin incelenmesi ve kurumun çocuk gelişimi uzmanı ile bakım personellerinin programın çocukların duygu düzenleme becerilerine etkisine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Deneysel gruba ile kontrol grubunu oluşturan çocukların duygu düzenleme becerileri açısından son test puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Deneysel grubunu oluşturan çocukların duygu düzenleme becerileri açısından ön test, son test ve kalıcılık testi puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Kontrol grubunu oluşturan çocukların duygu düzenleme becerileri açısından ön test ve son test puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Kurumun çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin uygulanan eğitim programının çocukların duygu düzenleme becerilerine etki edip etmediğine yönelik görüşleri nelerdir?

Yöntem

Yöntem bölümünde; çalışmanın modeline, çalışma grubunu oluşturan kişilere, verileri elde etmek için kullanılan ölçme araçlarına, verilerin toplanma ve analiz sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Çalışmada, Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın çocuk evleri sitesindeki 4-6 yaş çocukların duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkisini incelemek ve kurumun çocuk gelişimi uzmanı ile bakım personellerinin programın çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde etkili olup olmadığına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla nicel ve nitel verilerden yararlanılmıştır. Bu bağlamda araştırmada, karma

desenli yöntem kullanılmıştır. Karma desenli yöntem, birinci yöntemi geliştirmek için ikinci bir yöntemden yararlanılması gerektiği durumlarda, tek bir veri kaynağının yetersiz görüldüğü durumlarda ve genel bir araştırma amacının birden fazla aşama veya projeye ele alınabildiği araştırma problemlerinde kullanılabilir (Creswell & Plano Clark, 2011). Araştırmada, karma desenlerden sıralı açıklayıcı tasarım (NİCEL→nitel) kullanılmıştır. Sıralı açıklayıcı tasarımda, baskın olarak nicel veriler toplanıp analiz edildikten sonra nitel veriler toplanmaktadır (Creswell, 2003). Bu bağlamda araştırmada öncelikle nicel veriler, sonrasında ise nitel veriler toplanmış ve analiz edilmiştir. Araştırmanın nicel kısmında, nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel çalışmalarda, değişkenler kontrol altında tutularak ortaya çıkan değişimler gözlemlenmektedir. Deneysel araştırmalar hem bağımsız değişkenlerden sonucun nasıl etkileneceğini göstermekte hem de değişkenler arasındaki ilişkileri yorumlamayı sağlamaktadır (Fraenkel & Wallen, 1990). Bu bağlamda, araştırmada deneysel desenler içerisinde ön test-son test kontrol gruplu seçkisiz desen kullanılmıştır. Araştırmanın nitel kısmında ise durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmasında, durumlara yönelik faktörler bütüncül bir şekilde araştırılmakta ve bu faktörlerin durumdan nasıl etkilendikleri ve durumu nasıl etkiledikleri incelenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örneklemede çalışma grubu, araştırmacı tarafından ya da hazırlanmış bir listeye bağlı olarak daha önceden belirlenmiş olan birtakım ölçütleri karşılayacak şekilde belirlenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Çalışma grubunun belirlenmesinde çocukların çocuk evleri sitesinde yaşamaları, en az bir yıldır kurum bakımında kalıyor olmaları, 4-6 yaşları arasında olmaları, tipik gelişim göstermeleri ve daha önce duygu düzenlemeyle ilgili eğitim programına katılmamış olmaları ölçüt alınmıştır. Bu bağlamda araştırmamızın çalışma grubunu, Sivas ili Sevgi Çocuk Evleri Sitesi'nde yaşayan ve 4-6 yaşları arasında olan deney grubu için 13, kontrol grubu için 10 çocuk olmak üzere toplamda 23 çocuk, kurumun çocuk gelişimi uzmanı ve çocukların bakımlarını gerçekleştiren 8 bakım personeli oluşturmuştur. Araştırmada yer alan çocukların özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de ele alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, çocuklara ilişkin bilgileri edinebilmek için "Genel Bilgi Formu", çocukların duygu düzenleme becerilerini değerlendirebilmek için "Duygu Düzenleme Ölçeği", kurumun çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin programın çocukların duygu düzenleme becerilerine etki edip etmediğine yönelik görüşlerini belirleyebilmek için de "Duygu Düzenleme Eğitim Programı'na İlişkin Çocuk Gelişimi Uzmanı ve Bakım Personeli Görüşme Formu"ndan yararlanılmıştır.

Tablo 1.

Araştırmada Yer Alan Çocukların Özellikleri

		Grup					
		Deney		Kontrol		Toplam	
		n	%	N	%	N	%
Cinsiyet	Kız	6	46.2	4	40.0	10	43.5
	Erkek	7	53.8	6	60.0	13	56.5
Yaş	48-60 ay	8	61.5	4	40.0	12	52.2
	61-72 ay	5	38.5	6	60.0	11	47.8
Kardeş sayısı	Kardeşi yok	1	7.7	-	-	1	4.3
	1	1	7.7	1	10.0	2	8.7
	2	5	38.5	7	70.0	12	52.2
Doğum sırası	3 ve üzeri	6	46.2	2	20.0	8	34.8
	İlk çocuk	2	15.4	2	20.0	4	17.4
	Ortanca veya ortancalardan biri	6	46.2	1	10.0	7	30.4
	Son çocuk	5	38.5	7	70.0	12	52.2

Genel Bilgi Formu

Genel Bilgi Formu, çocukların doğum tarihlerini, cinsiyetlerini, doğum sıralarını ve kardeş sayılarını öğrenebilmek için araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Formlar, çocukların kuruma kayıt dosyaları esas alınarak bakım personelleri tarafından doldurulmuştur.

Duygu Düzenleme Ölçeği

1997'de Shields ve Cicchetti tarafından geliştirilen Duygu Düzenleme Ölçeği, çocukların duygu durumlarını düzenleyebilme becerilerini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. 2007 yılında Batum ve Yağmurlu'nun Türkçeye uyarladıkları ölçek, toplam 24 maddeden ve "Değişkenlik/Olumsuzluk" ve "Duygu Düzenleme Kontrol" alt boyutlarından meydana gelmektedir (Yılmaz, 2019b). Değişkenlik/Olumsuzluk alt boyutu, 15 maddeden oluşmakta ve öfke kontrolü, huysuzluk, harekete geçme, esnek olmama ve tepkiselliğe yönelik yönergeleri içermektedir. Duygu Düzenleme Kontrol alt boyutu ise 9 maddeden oluşmakta ve duygusal farkındalık, uygun gelişimsel davranış, empati ve duygu göstermeye ilişkin yönergeleri kapsamaktadır. 4'lü likert tipinde olan ölçek, anneler ve öğretmenler tarafından çocukların özellikleri dikkate alınarak yanıtlanabilmektedir (Öztürk, 2018b). Ölçek, alt boyutları 1'den 4'e kadar puanlandırılarak değerlendirilmektedir.

Shields ve Cicchetti (1997), asıl ölçekte cronbach alpha değerini Olumsuzluk alt boyutu için .96, Duygu Düzenleme Kontrol alt boyutu için ise .83 olarak saptamışlardır. Batum ve Yağmurlu (2007), anne formu için güvenilirlik katsayısını .73; Yağmurlu ve Altan (2010) ise .75 olarak bulmuşlardır. Ayrıca Altan (2006), analizleri sonucunda 4-6 yaş grubundan çocuklar için ölçeğin anne formunun iç tutarlık katsayısını .75, öğretmen formunun Cronbach alfa değerini ise .84 olarak bulmuştur.

Çocuk Gelişimi Uzmanı ve Bakım Personeli Görüşme Formu

"Duygu Düzenleme Eğitim Programı" ile ilgili olarak çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin görüşlerini almak amacıyla araştırmacılar tarafından "Çocuk Gelişimi Uzmanı ve Bakım Personeli Görüşme Formu" hazırlanmıştır. Form geliştirilirken alan yazın incelemesi yapılmış, bu doğrultuda "Duygu Düzenleme Eğitim Programı"nın çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin beklentilerini karşılama durumuna ve genel olarak programın çocukların duygu düzenleme becerilerine nasıl etki ettiğine yönelik sorular hazırlanmıştır.

Formun geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla bazı önlemler alınmıştır. Formun iç geçerliğinin sağlanması için öncelikle "uzman görüşüne" başvurulmuştur. Görüşlerini almak üzere form üç çocuk gelişimi, iki okul öncesi eğitimi alanından olmak üzere beş uzmana gönderilmiş ve uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda soru sayısı azaltılmıştır. Form üzerinde gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra, oluşturulan taslak görüşme formu için bir ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Ölçme ve değerlendirme uzmanından alınan görüşler doğrultusunda sorular üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ölçme ve değerlendirme uzmanının ardından sorular, yazım ve dil kontrolünün yapılabilmesi adına Türkçe alanında bir uzmana iletilmiştir. Türkçe alanında uzman olan kişiden alınan görüşler doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yapılan bu araştırma kapsamında formda yer alan bir soru ele alınmıştır. Formun iç geçerliğinin sağlanabilmesi adına ikinci olarak "katılımcı teyidi" yapılmıştır. Bu noktada görüşmeler yapılırken bakım personellerinin ve çocuk gelişimi uzmanının sorulara verdikleri cevaplar araştırmacı tarafından tekrar edilerek teyit edilmiştir. Üçüncü olarak formun iç geçerliği "uzun süre etkileşimde bulunulacak" da sağlanmıştır. Araştırmacı, görüşme sürecinde her bir katılımcıyla etkileşimli olarak 10-15 dakika kadar birlikte olmuştur. Dördüncü olarak "doğrudan alıntılar" yapılarak formun iç geçerliği sağlanmıştır. Katılımcıların kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevaplara bulgular kısmında değiştirilmeden yer verilmiştir. Son olarak formun iç geçerliliği "veri

çeşitlemesi" ile de sağlanmıştır. Bu noktada araştırma kapsamında veriler, form dışında başka nicel veri toplama aracı ile de toplanmıştır. Formun dış geçerliği; çalışmanın modelinin, çalışma grubunun, veriler toplanırken kullanılan araçların, geçerlik ve güvenilirliğin nasıl sağlandığının, veri toplama sürecinin, verilerin analizinin, bulguların nasıl ortaya konulduğunun ve araştırmacının rolünün ayrıntılı bir şekilde açıklanmasıyla sağlanmıştır. Formun iç güvenirligi, ilk olarak veri kaybının önlenmesi ile sağlanmıştır. Bu doğrultuda katılımcıların verdikleri cevaplar, ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir. Yine iç geçerliğin sağlanması için bulgular, yorum yapılmadan sunulmuştur. Dış güvenirliliğin sağlanması içinse ilk olarak elde edilen veriler sonuç kısmında tartışılmıştır. Ayrıca verilerin tutarlılığı araştırmacılar tarafından incelenerek ve bu konuda görüş birliğine varılarak da dış güvenirlilik sağlanmıştır.

Etik ve İzinler

Araştırmaya başlanmadan önce, çalışma kapsamında kullanılması planlanan ölçme araçlarının kullanım izinleri ilgili kişilerden alınmıştır. Ardından araştırmacının etik ilkelere uygunluğunu kanıtlayabilmek amacıyla Gazi Üniversitesi Etik Kurul Komisyonundan araştırmacının yapılabileceğine ilişkin etik izni alınmıştır (Sayı: E.116846, Tarih: 02.11.2020). Sonrasında T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından uygulamanın belirlenen çocuk evleri sitesinde yapılabilmesine ilişkin 05.07.2021 tarih ve E-84459573-605.01-480846 sayılı izin alınmıştır.

Araştırma gönüllülük esasına göre yürütülmüş, çocuk gelişimi uzmanı ve bakım personelleri araştırmacının aşamaları ile ilgili bilgilendi rilmişlerdir. Bu bağlamda araştırmaya başlanmadan önce, araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen kişilerden Gönüllü Olur Formu'nu doldurmaları istenmiştir. Bu form, çocuklar adına kurumun müdürü tarafından doldurulmuştur. İlgili kişiler tarafından doldurulan formlar, araştırmacı tarafından toplanmış ve kilitli bir dolap içinde muhafaza edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında, çocuk evleri sitesinde kalan 4-6 yaş arasındaki çocuklar için sosyal-duygusal gelişime ilişkin kazanımların ön planda tutulduğu ve bu yaş grubundaki çocukların gelişim düzeylerinin dikkate alındığı bir "Duygu Düzenleme Eğitim Programı" hazırlanmıştır. Program hazırlanırken *birinci aşamada*, duygu düzenleme becerileriyle ilgili alan yazın incelemesi yapılmıştır. İncelemeler, duygu düzenleme becerileriyle ilgili programların daha çok yurt dışındaki çocuklara uygulandığını, ulusal düzeyde yapılan araştırmaların sıklıkla büyük yaştaki çocuklarla ve devlet koruması altında olmayan okul öncesi çocuklarıyla gerçekleştirildiğini, ülkemizdeki devlet koruması altındaki okul öncesi dönem çocuklarına duygu düzenleme eğitim programının uygulandığı bir çalışmanın olmadığını göstermiştir. Buradan hareketle okul öncesi dönem gelişim özelliklerine uygun ve özgün bir "Duygu Düzenleme Eğitim Programı"na ihtiyaç olduğu görülmüştür. *İkinci aşamada*, programın hangi becerileri içereceği belirlenmiştir. Bu noktada çeşitli kuramlar incelenmiş ve duygu düzenleme becerileri, birçok beceriyi kapsayan karmaşık bir yapı olmasından dolayı farklı kuramlarla ilişkilendirilmiştir. Evrimci ve davranışçı yaklaşımın, bağlanma, psikanalitik, bilişsel, sosyal öğrenme, ekolojik ve işlevselci kuramın ilişkilendirildiği ve esas alındığı programda; duyguları anlama, ifade etme ve kontrol etme, başkalarının duygularını yönetme, dürtü kontrolü, empati, stres yönetimi ve öz güdüleme becerilerinin karma bir şekilde ele alınmasına karar verilmiştir. *Üçüncü aşamada* programın temel ilkeleri belirlenmiş, *dördüncü aşamada* programda kullanılacak olan kazanım ve göstergeler belirlenmiş, beşinci aşamada etkinlikler planlanmış, altıncı aşamada program uzman görüşüne sunulmuş, son olarak yedinci aşamada ise etkinliklerde kullanılacak olan materyaller hazırlanmıştır.

Programın hazırlanmasının ardından, çocukların bakımlarını sağlayan bakım personelleri tarafından ön testlerin uygulaması yapılmıştır.

Bakım personellerinin “Genel Bilgi Formu” ve “Duygu Düzenleme Ölçeği”ni deney ve kontrol grubundaki çocuklar için doldurmaları sağlanmıştır.

Pandemi sebebiyle Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın kurumun çocuk gelişimi uzmanı tarafından uygulanmasına karar verilmiştir. Ön testlerin uygulanmasının ardından, kurumun çocuk gelişimi uzmanına programı uygulayabilmesi için araştırmacı tarafından dört hafta boyunca haftada bir gün eğitimci eğitimi verilmiştir. Eğitimci eğitiminin verildiği *ilk haftada* duygu düzenlemenin ne olduğu, hangi becerileri kapsadığı, neden gerekli ve önemli olduğu, bu becerilerin kazandırılmasındaki amacın ne olduğu hakkında bilgi verilmiş; *ikinci haftada* araştırma boyunca çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin araştırmadaki yerlerinden, görev ve sorumluluklarından bahsedilmiş programın özellikleri hakkında çocuk gelişimi uzmanı bilgilendirilmiş; *üçüncü haftada* ne tür etkinliklerin uygulanacağı, etkinliklerde hangi materyallerin nasıl kullanılacağı ve etkinliklerle hangi davranışların kazandırılmasının amaçlandığı ile ilgili bilgi verilmiş; *son haftasında* ise çocuk gelişimi uzmanının programın uygulanma sürecinde nelere dikkat etmesi gerektiği ile ilgili konuşulmuş, araştırmacının çocuk gelişimi uzmanına çevrim içi görüşme programı vasıtasıyla uygulamaları izleyerek rehberlik edeceği belirtilmiş ve etkinliklerin yapımına geçmeden önce materyallerin araştırmacı tarafından kendisine iletileceği ifade edilmiştir.

Eğitimci eğitimi verildikten sonra kurumun çocuk gelişimi uzmanı ve bakım personelleri ile görüşülüp programın uygulanacağı günler ve saatler belirlenmiştir. Bu bağlamda, programın on hafta boyunca pazartesi ve cuma günleri uygulanmasına ve uygulamaya saat 10:30'da başlanmasına karar verilmiştir. Etkinliklerin yapılacağı günler, etkinliklere başlanmadan önce ve etkinlikler bittikten sonra kurumun çocuk gelişimi uzmanı ve bakım personelleri ile çevrim içi olarak görüşmeler yapılmıştır. Program, kurumun çocuk gelişimi uzmanı tarafından bakım personellerinin de aktif katılımlarıyla deney grubundaki çocuklara on hafta boyunca haftanın iki günü uygulanmıştır. Uygulamalar esnasında araştırmacı, çevrim içi görüşme programı vasıtasıyla uygulamalara katılım göstermiştir. Kontrol grubundaki çocuklar ise programa dâhil edilmemişlerdir.

Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın 10 haftalık uygulama sürecinin tamamlanmasının hemen ardından hem deney hem kontrol grubundaki çocuklara son testler uygulanmıştır.

Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın kalıcılığının ortaya koyulabilmesi için de son testlerin uygulanmasından dört hafta sonra, yalnızca deney grubunu oluşturan çocuklara “Duygu Düzenleme Ölçeği” tekrar uygulanmış ve verilerin analizine geçilmiştir.

Programın hazırlanması ve veri toplama sürecine ilişkin kronolojik sıralamaya Şekil 1'de yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın amacı doğrultusunda nicel ve nitel veriler toplanmıştır. Çocukların Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın uygulanmasından önceki ve sonraki duygu düzenleme becerileri nicel veri analizi teknikleri kullanılarak ortaya konulmuştur. Öncelikle kayıp verilerin olup olmadığı incelenmiş ve herhangi bir kayıp değere rastlanmamıştır. Ardından veriler analiz edilirken parametrik ve non-parametrik testlerin

hangisinden yararlanılacağına karar verilmiştir. Örneklem büyüklüğü, analizlerde kullanılacak olan istatistiklerin seçimini etkilemektedir. Küçük örneklemli ($N < 30$) çalışmalarda, kullanılacak tekniklerde bir takım değişikliklere gidilmektedir (Özkan, 2007). Örneklem sayısının bazı uzmanlara göre 30, bazı uzmanlara göre de 15'in altına düşmesiyle birlikte puanların normalliği sağladığını varsaymak mümkün olmamaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2014). Örneklem grubunun küçük hacimli olması durumunda analizlerin parametrik olmayan testlerle yapılabileceği belirtilmektedir (Bursal, 2019; Turanlı & Güriş, 2015). Çalışma grubunun deney grubundan 13, kontrol grubundan 10 olmak üzere toplam 23 çocuktan oluşmasından ve yapılan normallik testleri sonucunda verilerin normal dağılım göstermemesinden dolayı verilerin analizinde parametrik olmayan testlerden yararlanılmıştır. Bu bağlamda nicel veriler; Mann-Whitney U, Wilcoxon İşaretli Sıralar ve Friedman testlerinden yararlanılarak analiz edilmiştir.

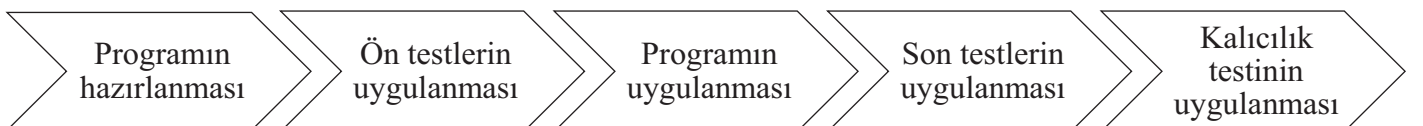
Araştırmanın nitel verileri içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz türünde, bir mesajın belli özelliklerinin sistematik ve objektif olarak tanınabilmesi için çıkarımlar yapılmaktadır. İçerik analizinde, verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amaçlandığı için birbirleriyle benzeyen ve ilişkili olan veriler, belirli temalar ve kavramlar altında toplanarak okuyucuların anlayabilecekleri biçimde düzenlenmekte ve yorumlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Görüşme formları ile elde edilen verilerin çözümlenmesinde; verilerin kodlanması, kategorilerin bulunması, kodların ve kategorilerin düzenlenmesi ve bulguların yorumlanması (Yıldırım & Şimşek, 2016) aşamaları izlenmiştir. Bu bağlamda veriler araştırmanın soruları ve boyutları kıstas alınarak kodlanmış, ortaya çıkan kodlar ise belirli kategoriler altında sınıflandırılmıştır. Araştırmanın analiz birimi “cümle” olarak belirlenmiştir. Analizlerin sonucunda elde edilen çıktılar tablo formatına dönüştürülmüş, kodları temsil eden katılımcılara ilişkin cümlelere ise herhangi bir değişiklik yapılmadan tabloların altında yer verilmiştir. Kodların tutarlılığına farklı iki araştırmacı ile birlikte bakılmış, kodlar üzerinde tartışılmış ve kodların son şekli üzerinde birlik sağlanmıştır. Görüşme formları, görüşmeye başlamadan önce araştırmacı tarafından numaralandırılmıştır. Örneğin görüşmenin yapıldığı ilk bakım personelinin formuna BP1, görüşmenin yapıldığı ikinci bakım personelinin formuna BP2, görüşmenin yapıldığı çocuk gelişimi uzmanının formuna ise U denilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verilerin güvenilirliğini tespit etmek için araştırmacı haricindeki iki ayrı uzman, formlardan beşini rastgele bir şekilde seçmiş ve seçtiği formları değerlendirmiştir. Araştırmacı ile uzmanların kodlamaları karşılaştırılmış, Miles ve Huberman'ın (2015) uyuşum yüzdesi formülü dikkate alınarak yapılan hesaplamaların sonucunda ise araştırmacı ve uzmanlar arasındaki uyuşum yüzdesi .91 bulunmuştur.

Bulgular

Bu bölümde, programın çocukların duygu düzenleme becerilerine etkisine ilişkin bulgulara ve çocuk gelişimi uzmanı ile bakım personellerinin programın çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde nasıl etkileri olduğuna ilişkin görüşlerine yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Nicel Verilerin Analizlerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde, programın çocukların duygu düzenleme becerilerine etki edip etmediğini ortaya koymak amacıyla yapılan analizlerin sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Şekil 1.

Programın Hazırlanması ve Veri Toplama Sürecine İlişkin Kronolojik Sıralama.

Tablo 2.

Deney ve Kontrol Grubunun Duygu Düzenleme Ölçeği'nden Aldıkları Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Grup	n	Duygu Düzenleme			
		Değişkenlik/Olumsuzluk		Duygu Düzenleme Kontrol	
		Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı
Deney grubu	13	11.12	144.50	13.77	179.00
Kontrol grubu	10	13.15	131.50	9.70	97.00
Toplam	23				
Mann Whitney U Testi		<i>U</i>	<i>p</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
		53.500	.475	42.000	.151

Program uygulanmadan önce deney ve kontrol grubunun duygu düzenleme becerileri bakımından benzeşik olup olmadıklarına bakılmış ve ortaya çıkan sonuçlar Tablo 2'de ele alınmıştır.

Tablo 2 incelendiğinde deney ve kontrol grubunun DDÖ'nün Değişkenlik/Olumsuzluk boyutu ($U = 53.500$; $p = .475$; $p > .05$) ve Duygu Düzenleme Kontrol boyutundan ($U = 42.000$; $p = .151$; $p > .05$) aldıkları ön test puanların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu bulgular, deney grubunu oluşturan çocuklar ile kontrol grubunu oluşturan çocukların deneysel işlem öncesinde duygu düzenleme becerileri bakımından benzeşik olduklarını, grupların hem kendi içinde hem de birbirleri arasında homojenlik gösterdiğini ortaya çıkarmıştır.

Grupların DDÖ'den aldıkları son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 3'te ele alınmıştır.

Tablo 3'e bakıldığında grupların DDÖ'nün Değişkenlik/Olumsuzluk boyutu ($U = 7.000$; $p = .000$; $p < .05$) ve Duygu Düzenleme Kontrol boyutundan ($U = 8.000$; $p = .000$; $p < .05$) aldıkları son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Deney grubunda yer alan çocukların Değişkenlik/Olumsuzluk boyutundan aldıkları puanların ortalamasının kontrol grubunda bulunan çocukların aldıkları puanların ortalamasından anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca deney grubunda yer alan çocukların Duygu Düzenleme Kontrol boyutundan aldıkları puanların kontrol grubunda bulunan çocukların aldıkları puanlardan anlamlı derecede yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Programın deney grubundaki çocukların duygu düzenleme becerilerine olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir.

Deney grubunun DDÖ'den aldıkları ön test-son test ve kalıcılık testi puan ortalamalarının karşılaştırılmasına yönelik bulgular Tablo 4'te ele alınmıştır.

Tablo 4 incelendiğinde deney grubunun DDÖ'nün Değişkenlik/Olumsuzluk boyutu ($X^2 = 23.306$; $p = .000$; $p < .05$) ve Duygu Düzenleme Kontrol boyutundan ($X^2 = 23.106$; $p = .000$; $p < .05$) aldığı

Tablo 3.

Deney ve Kontrol Grubunun Duygu Düzenleme Ölçeği'nden Aldıkları Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Grup	n	Duygu Düzenleme			
		Değişkenlik/Olumsuzluk		Duygu Düzenleme Kontrol	
		Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı
Deney grubu	13	7.54	98.00	16.38	213.00
Kontrol grubu	10	17.80	178.00	6.30	63.00
Toplam	23				
Mann Whitney U Testi		<i>U</i>	<i>p</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
		7.000	.000*	8.000	.000*

* $p < .05$

Tablo 4.

Deney Grubunun Duygu Düzenleme Ölçeği'nden Aldığı Ön Test-Son Test-Kalıcılık Testi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Duygu Düzenleme Ölçeği	Ölçüm	Friedman Testi				
		n	ss	Sıra Ortalaması	Ki Kare	<i>p</i>
Değişkenlik/Olumsuzluk	Ön test	13	.67	3.00	23.306	.000*
	Son test	13	.42	1.81		
	Kalıcılık testi	13	.43	1.19		
Duygu Düzenleme Kontrol	Ön test	13	.45	1.00	23.106	.000*
	Son test	13	.27	2.27		
	Kalıcılık testi	13	.29	2.73		

* $p < .05$

ön test-son test-kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak manidar düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın hangi grup veya gruplardan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmış ve gruplar ikili kombinasyonlar şeklinde karşılaştırılmıştır. Yapılan analizlerin sonucunda, Değişkenlik/Olumsuzluk boyutunda meydana gelen anlamlı farklılığın ön test ile son testten alınan puanlar arasında ($p = .001$; $p < .05$); ön test ile kalıcılık testinden alınan puanlar arasında ($p = .001$; $p < .05$); son test ile kalıcılık testinden alınan puanlar arasında ($p = .001$; $p < .046$) meydana geldiği görülmüştür. Kalıcılık testinden alınan puanların ortalamasının ön testten ve son testten alınan puanların ortalamasından, son testten alınan puanların ortalamasının ise ön testten alınan puanların ortalamasından manidar düzeyde düşük olduğu saptanmıştır. Duygu Düzenleme Kontrol boyutunda meydana gelen anlamlı farklılığın ön test ile son testten alınan puanlar ($p = .001$; $p < .05$); ön test ile kalıcılık testinden alınan puanlar ($p = .001$; $p < .05$); son test ile kalıcılık testinden alınan puanlar ($p = .001$; $p < .035$) arasında meydana geldiği görülmüştür. Kalıcılık testinden alınan puanların ortalamasının ön testten ve son testten alınan puanların ortalamasından, son testten alınan puanların ortalamasının ise ön testten alınan puanların ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgular, deney grubundaki çocukların DDÖ'nün Değişkenlik/Olumsuzluk ve Duygu Düzenleme Kontrol boyutlarından aldıkları son test puan ortalamalarını 4 hafta sonra gerçekleştirilen kalıcılık testinde de koruduklarını göstermektedir. Bu bağlamda, deney grubundaki çocuklara uygulanan Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın çocukların duygu düzenlemeleri üzerindeki etkisinin devam ettiği söylenebilir.

Kontrol grubunun DDÖ'den aldıkları ön test-son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 5'te ele alınmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde kontrol grubunun DDÖ'nün Değişkenlik/Olumsuzluk boyutundan ($Z = -.241$; $p = .809$; $p > .05$) aldığı son test-ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın

Tablo 5.

Kontrol Grubunun Duygu Düzenleme Ölçeği'nden Aldıkları Ön Test-Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Duygu Düzenleme Ölçeği	n	Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi				
		Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	<i>p</i>	
Değişkenlik/Olumsuzluk	Negatif sıra	4	6.13	24.50	-.241	.809
	Pozitif sıra	5	4.10	20.50		
	Eşit Toplam	10				
Duygu Düzenleme Kontrol	Negatif Sıra	0	.00	.00	.809	.024*
	Pozitif Sıra	6	3.50	21.00		
	Eşit Toplam	4				

* $p < .05$

olmadığı; Duygu Düzenleme Kontrol boyutundan ($Z = .809$; $p = .024$; $p < .05$) aldıkları son test-ön test puanları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Değişkenlik/Olumsuzluk boyutundan alınan puanlara bakıldığında kontrol grubunda yer alan çocukların 4'ünün ön test puanına göre son test puanının azaldığı; 5'inin ön test puanına göre son test puanının arttığı; 1'inin ise ön test puanı ile son test puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Duygu Düzenleme Kontrol boyutundan alınan puanlara bakıldığında kontrol grubunda yer alan çocukların 6'sının ön test puanına göre son test puanının arttığı; 4'ünün ise ön test puanı ile son test puanı arasında manidar bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Kontrol grubunda yer alan çocukların da duygu düzenleme becerilerinde bir artış olduğu; fakat olumsuz davranışlarında anlamlı bir azalmanın olmadığı söylenebilir.

Nitel Verilerin Analizlerine Yönelik Bulgular

Araştırma kapsamında, kurumun çocuk gelişimi uzmanına ve bakım personellerine programın çocukların duygu düzenleme becerilerinde etkili olup olmadığı sorulmuş, elde edilen bulgulara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6'da çocuk gelişimi uzmanı ve bakım personellerinin programın çocukların duygu düzenleme becerilerini etkileyip etkilemediğine yönelik görüşleri incelendiğinde, katılımcıların tümünün eğitim programının çocukların duygu düzenleme becerilerini etkilediğini düşündüğü belirlenmiştir. Çocuk gelişimi uzmanı ve bakım personelleri; “duyguları ifade etme becerisini geliştirme” ($f=7$), “duyguları anlama becerisini geliştirme” ($f=4$), “kendi duygularını kontrol edebilme becerisini geliştirme” ($f=3$), “empati becerisini geliştirme” ($f=2$), “sabretme becerisini geliştirme” ($f=2$), “başkalarının duygularını kontrol edebilme becerisini geliştirme” ($f=1$) ve “özgüveni artırma” ($f=1$) açılarından programın çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Çocuk gelişimi uzmanı ve bakım personellerinin programın çocukların duygu düzenleme becerilerini etkileyip etkilemediğine ilişkin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Zaten bizim çocuklarımız bazı sıkıntılardan dolayı kuruma gelen çocuklar. Duygusal olarak daha yıpranmış oluyorlar. Daha kızgın, sinirli, öfkeli oluyorlar. Bu program sayesinde aşırı olan duyguları normalleşti. Şimdi hepsi duygularının farkında ve duygularını daha rahat bir şekilde açıyorlar bizi. Ayrıca bizim ve arkadaşlarımızın da neler hissedebileceklerini öğrendiler. Ona göre davranıyorlar. Şimdi duygularını aşırı bir şekilde göstermiyorlar. Önce düşünüyorlar. Birbirlerini daha az kırıyorlar. Kendi kendilerini ve arkadaşlarını sakinleştirip güdülüyorlar sanki (U).

Evet. Mesela bizim çocuklarımız genellikle üzülürken hırçınlaşarak, kavgaya ederek kendilerini ifade ediyorlardı. Şu anda duygu ve düşünce etkinlikleri yüzünden hani üzülüklerinde daha sakinler yani. Üzgün olduklarında üzgün olduklarını anlıyoruz artık. Bu yönden güzel (BP1).

Evet. Çocuklar şimdi duygularını daha iyi anlıyorlar, anlatıyorlar. Sabırlı olmayı öğrendiler. Artık kendilerine daha çok güveniyorlar (BP2).

Tabii ki etkili. Çocuklar duygularını ifade etmeyi, duygularını anlatmayı öğrendiler. Şimdi mutsuz olduklarında bile ne yapmaları gerektiğini düşünüyorlar. Duygularını daha sakin ifade edebiliyorlar. Kendi duygularını da yatıştırabiliyorlar (BP3).

Evet. En çok bu becerilerini geliştirdi. Duygularını kontrol edip nerede nasıl davranmaları gerektiğini daha iyi biliyorlar artık. Az ağlamaya, daha çok konuşmaya, duygularını daha iyi ifade etmeye başladılar (BP4).

Mutlaka oldu. Çocuklar eskisi gibi değil. Kendi duygularını daha iyi ifade ediyorlar. Kendilerini açıklayabiliyorlar. Kendi aralarında duygularını konuşabiliyorlar. Birbirlerinin duygularını paylaşıyorlar (BP5).

Kesinlikle etkili oldu. İşte başta da dediğim gibi çocuklar kendini biraz daha sevdiklerini... İşte sosyalleştiler yani. Özellikle şu içinde olduğumuz dönemde hiç kimseyi görmüyorlardı. Hiç etkinlik yapmıyorlardı. Çok iyi geldi. Ya bazen hani çocuk illaki tutturdu mu tutturuyorlar da (BP6).

Evet, düşünüyorum. Çocukların hayal dünyası gelişti. Öncelikle duygu durumlarını öğrendiler. Birbirlerine sevgi göstermeyi ve sabretmeyi öğrendiler (BP7).

Evet. Önceden karşısındaki arkadaşı üzülürken, ağlamış önemsemezdi çoğu. Şimdi nadir durumlarda olsa da daha anlayışlılar ve artık çocuklar nerdeyse hep mutlu (BP8).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın sonucunda, Duygu Düzenleme Eğitim Programı uygulanmadan önce deney ve kontrol grubunu oluşturan çocukların DDÖ'den aldıkları ön test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Duygu Düzenleme Eğitim Programı deney grubundaki çocuklara uygulandıktan sonra deney ve kontrol grubunu oluşturan çocukların son testten aldıkları puanlar karşılaştırılmış, deney grubunu oluşturan çocukların DDÖ'nün Duygu Düzenleme Kontrol boyutundan aldıkları puanların, kontrol grubunu oluşturan çocukların aldıkları puanlardan istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek; Değişkenlik/Olumsuzluk boyutundan aldıkları puanların ise manidar düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Duygu Düzenleme Eğitim Programı uygulandıktan sonra, deney grubunun DDÖ'nün Duygu Düzenleme Kontrol boyutundan aldıkları son test puanlarının ön test puanlarından anlamlı derecede yüksek; Değişkenlik/Olumsuzluk boyutundan aldıkları son test puanlarının ise ön test puanlarından manidar düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Yapılan kalıcılık testinin sonucunda da deney grubunu oluşturan çocukların son testten aldıkları puanları korudukları ve Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın etkililiğinin devam ettiği görülmüştür. Ayrıca kontrol grubunda yer

Tablo 6.

Çocuk Gelişimi Uzmanının ve Bakım Personellerinin Programın Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Etkileyip Etkilemediğine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Kişiler	f	Kodlar	Kategoriler	Tema
U, BP1, BP2, BP3, BP4, BP5, BP7	7	Duyguları ifade etme becerisini geliştirme	Duygu düzenleme	Programın çocukların
U, BP2, BP3, BP7	4	Duyguları anlama becerisini geliştirme	becerilerini etkilediğini	duygu düzenleme
U, BP3, BP4	3	Kendi duygularını kontrol edebilme becerisini geliştirme	düşünme	becerilerini etkileyip
U, BP8	2	Empati becerisini geliştirme		etkilememe durumu
BP2, BP7	2	Sabretme becerisini geliştirme		
U	1	Başkalarının duygularını kontrol edebilme becerisini geliştirme		
BP2	1	Özgüveni artırma		

alan çocukların ön test-son test puan ortalamaları karşılaştırıldığı kontrol grubundaki çocukların duygu düzenleme becerilerinde bir artış olduğu; fakat olumsuz davranışlarında anlamlı bir azalmanın olmadığı ortaya çıkmıştır. Bulgular, programın çocukların duygu düzenleme becerilerini geliştirdiğini, olumsuz davranışları sergileme sıklıklarının ise azalttığını göstermiştir.

Duygu düzenleme becerileri, yaşamın erken yıllarından itibaren kazanılan ve tüm hayatı şekillendiren önemli bir beceridir. Okul öncesi dönem, bu becerilerin hızlı bir şekilde geliştiği ve çocukların kendi duygularının yanı sıra kendisi dışındakilerin duygularını da anlamaya başladıkları önemli bir zaman dilimidir (New & Cochran, 2007). Duygu düzenleme becerileri, kişinin duygu durumunu ve duyguların meydana getireceği davranışları şekillendirmesi bakımından oldukça önemlidir. Duygu düzenleme becerileri; kişilerin ilişkilerini, etkililiklerini, psikolojik hallerini, sağlıklarını, kısacası yaşamlarının her evresini etkilemektedir. Duygu düzenleme becerilerini de etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Mizaç, yaş, cinsiyet gibi kişisel özellikler; ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri, ilişki örüntüleri, uyarıcılar gibi çevresel faktörler duygu düzenleme becerilerini etkileyebilmektedir. Çeşitli sebeplerden dolayı ebeveynlerinden ayrı yaşamak durumunda kalan çocuklar, ebeveynleri ile birlikte yaşayan çocuklara kıyasla duygu düzenleme becerileri bakımından daha dezavantajlı durumda olabilmektedirler. Bu çocuklar, ebeveynleri ile bir arada olamadıkları için güvenli bağ kurmada daha çok zorlanmakta ve model alabilecekleri ebeveynlerden yoksun bir şekilde yaşamaktadırlar. Ayrıca bu çocuklar, kendilerini reddedilmiş ve dışlanmış olarak görebilmekte ve bu nedenle yoğun duyguları daha fazla yaşayabilmektedirler. Bu durum da ailelerinden ayrı bir şekilde yaşamak zorunda kalan dezavantajlı çocukların duygu düzenlemede başarısız olabilmelerine ve daha çok psikopatolojik belirtiler göstermelerine sebep olabilmektedir. Nitekim yapılan araştırmalar, güvenli-güvensiz bağlanmanın ve reddedilme duygusunun çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Karaduman'ın (2021) araştırmasının bulguları, ebeveynlerin ret düzeyleri ile çocuklarının duygu düzenleme becerileri arasında ters yönlü manidar bir ilişki olduğunu göstermiştir. Kammermeier (2021), okul öncesi dönemdeki çocukların duygu düzenlemede annelerin duygusal ulaşılabilirliği ve bağlanmanın rolünü incelediği araştırmanın sonucunda, anneleri duyarlı olan ve annelerine güvenli bağlanan çocukların duygusal bilgilere daha çok odaklandıklarını saptamıştır. Tulpar (2019), yaptığı araştırmanın sonucunda duygu düzenleme becerileri ile güvenli bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu; güvenli bağlanan çocukların duygu düzenleme becerilerinin ve dikkat/dürtü kontrollerinin güvensiz bağlanan çocuklara kıyasla daha gelişmiş olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmalar, kötü muameleye maruz kalan ve travmatik yaşamışlıklara sahip olan çocukların duygusal sorunlar yaşadıklarını da ortaya çıkarmıştır. Berzenski (2018), yürüttüğü çalışmanın sonucunda duygu düzenleme becerilerinin çocuklukta yaşanan duygusal istismar ve ihmalin sonucunda ortaya çıkan sosyal ilişkilerdeki psikopatolojiyi ve sorunları açıkladığını rapor etmiştir. Benzer şekilde Weissman ve ark.larının (2019) yaptıkları araştırmanın bulguları, çocuklukta görülen kötü muamelelerin duygu düzenleme bozukluklarıyla ilişkili olduğunu göstermiştir. Fırat'ın (2018) yaptığı araştırmanın sonucunda, travmatik yaşamışlıklara sahip olan ve bu travmalardan daha olumsuz etkilenen çocukların daha çok duygusal belirtiler gösterdikleri, ani olumsuz duygu değişimi sorunları yaşadıkları, kızgınlık ve saldırganlık davranışları sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Maughan ve Cicchetti (2002), çalışmalarının sonucunda ihmal ve istismar edilmiş olan çocukların, ihmal ve istismar edilmemiş çocuklara kıyasla daha çok duygu düzenlilikleri yaşadıklarını saptamışlardır. Sullivan ve ark.larının (2010) araştırmalarının bulguları da annelerin çocuklarına karşı ihmal edici davranışlarda bulunmalarının çocukların duygu ifade becerilerini negatif bir şekilde etkilediği görülmüştür.

Araştırma kapsamında uygulanan Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nda, "duyguları anlama," "duyguları ifade etme," "duyguları kontrol etme," "özüdüleme," "dürtü kontrolü," "stres yönetimi," "duygu yönetimi (başkalarının duygularını kontrol etme)" ve "empati" becerilerini içeren etkinlikler yer almaktadır. Bu beceriler; Türkçe, sanat, drama, müzik, hareket, oyun, fen, matematik ve okuma yazmaya hazırlık etkinlikleriyle çocuklara kazandırılmaya çalışılmıştır. Beceriler kazandırılırken çocukların öncelikle kendi duygularının ne olduğu ve bu duyguları nasıl ifade etmeleri gerektiği ile ilgili etkinliklere yer verilmiştir. Bu bakımdan çocukların öncelikle kendi duygularını anlamaları ve ifade etmeleri, sonrasında ise duygularını kontrol edebilmeleri ve akranlarının duygularını anlayabilmeleri sağlanmıştır. Program uygulanırken çocukların iş birliği içinde hareket etmeleri, bireysel ve grup etkinliklerinde yer almaları desteklenmiştir. Ayrıca etkinliklerin, materyal çeşitliliği sağlanarak ilgi çekici olması sağlanmıştır. Çocukların hem kendi duygularını anlayabilmelerini ve ifade edebilmelerini hem de başkalarının duygularını anlayabilmelerini sağlayan materyallere yer verilmiştir. Sahip olduğu özelliklere bakıldığında programın, çocukların duygu düzenleme becerilerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Alan yazında araştırmanın bulgularıyla benzerlik gösteren, duygularla ve duygu düzenleme becerileriyle ilgili yapılan eğitim programlarının etkililiğini ortaya koymuş olan çalışmalarını görmek mümkündür (Daunic ve ark., 2013; Pür, 2014; Stacie ve ark., 2013; Topal, 2021; Uğur Ulusoy, 2018; Vatan, 2020). Nicolaidou ve ark.ları (2022), duygu tanıma ve öfke yönetimine yönelik hazırladıkları oyunlaştırılmış uygulamaların, 4-6 yaş arasındaki çocukların duyguları tanıma gibi duygu düzenleme becerilerinin kapsamındaki becerileri kazanmalarında etkili olduğunu saptamışlardır. Richard ve ark.ları (2020), 5-6 yaşlarındaki İsviçreli çocuklarda duyguları anlama, duygu düzenleme ve olumlu sosyal davranışların gelişimini desteklemek için tasarlanmış olan rol yapma oyununa dayalı programın etkilerini incelemişlerdir. İncelemelerinin sonucunda, programın çocukların duyguları anlama becerisini geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Ornaghi ve ark.larının (2016) duygu temelli bir programın 26-36 aylık çocukların duygusal becerileri üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmada, programın sonunda deney grubunu oluşturan çocukların duygu bilgisi ve duygular hakkında konuşma bakımından kontrol grubunu oluşturan çocuklardan daha iyi performans sergiledikleri görülmüştür. Bruno ve ark.ları (2002), duygu eğitiminin çocukların duyguları tanıma becerilerinde etkili olup olmadığını incelemiş ve araştırmalarının sonucunda, duygu eğitimine katılan çocukların duyguları tanımada eğitime katılmayan çocuklara göre daha başarılı olduklarını ortaya çıkarmışlardır. Cantekin ve Gültekin Akduman (2020), Duyguları Yönetme Becerileri Eğitim Programının okul öncesi çocukların bakış açısı alma ve duyguları yönetme becerilerine etkisini incelemeyi amaçladıkları araştırmalarının sonucunda, programın duyguları yönetme ve bakış açısı alma becerileri üzerinde etkili olduğunu ve bu etkinin kalıcı olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Durmuşoğlu Saltalı (2010) tarafından yapılan araştırmada, duygu eğitimi programının okul öncesi çocukların duyguları anlama, tanıma ve ifade etme becerilerinde istatistiksel açıdan manidar düzeyde farklılığa yol açtığı; duygu eğitimi programından sonra çocukların bu becerilere yönelik yapılan testlerden aldıkları puanların arttığı görülmüştür. Programa katılan çocukların duygusal yüz ifadelerini tanıma, bireylerin hangi olaylar karşısında hangi duyguları yaşayacağını anlama ve duyguları ifade etmeye ilişkin ipuçlarını tanıma becerilerinin geliştiği ortaya çıkmıştır. Izard ve ark.ları (2004), duygu odaklı teknikler içeren bir eğitim programı hazırlamış ve bu programın çocukların gelişimleri üzerinde ne gibi etkileri olduğunu araştırmışlardır. Araştırmanın neticesinde, duygu düzenleme becerilerine ilişkin hazırlanan programların çocukların gelişimlerini etkilediği ve duygu düzenleme becerilerini geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan araştırmalar incelendiğinde, programlar kapsamında ele alınan duygu düzenleme becerilerin daha çok oyun yoluyla kazandırılmaya çalışıldığı görülmüştür. Oyun oynamanın çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişebilmesinde, çevresiyle uzlaşmasında, dünyaya

uyum sağlamlasında, çeşitli beceriler edinmesinde etkili olduğu düşünüldüğünde de oyun yoluyla duygu düzenleme becerilerinin etkili bir şekilde kazandırılabilmesi düşünülmektedir. Duygu Düzenleme Eğitim Programı da çocukların merkezde olduğu ve oyunun esas alındığı bir program olarak tasarlanmıştır. Programın bu özelliklere sahip olmasının da çocukların duygu düzenleme becerilerini kazanmalarında etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın bulguları, çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin görüşleri doğrultusunda programın çocukların duygu düzenleme becerilerini olumlu yönde etkilediğini göstermiştir. Çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin programa katılan çocukların duyguları anlama, duyguları ifade etme, kendi duygularını kontrol edebilme, duygu durumları karşısında uygun tepkiler verebilme ve başkalarının duygularını kontrol edebilme becerilerinin geliştiğini ifade ettikleri görülmüştür. Ayrıca katılımcılar, program sayesinde çocukların özgüvenlerinin attığını, empati ve sabretme becerilerinin geliştiğini belirtmişlerdir. Duygu Düzenleme Eğitim Programı hazırlanırken kapsamlı bir literatür incelemesi yapılmıştır. Bu bağlama duygu düzenlemenin; “duyguları anlama”, “duyguları ifade etme”, “duyguları kontrol etme”, “özüdüleme”, “dürtü kontrolü”, “stres yönetimi”, “duygu yönetimi (başkalarının duygularını kontrol etme)” ve “empati” becerilerini kapsadığı görülmüştür. Program kapsamındaki etkinlikler uygulanırken bahsi geçen tüm bu beceriler sarmal bir şekilde ele alınmış; yapılan tekrarlarla çocukların bu becerileri öğrenmeleri sağlanmıştır. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda, program kapsamında ele alınan becerilerin çocuklara kazandırıldığı söylenebilir. Literatür incelendiğinde çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin ifadeleriyle paralel bir şekilde, duygu düzenleme becerileriyle ilgili eğitim programlarının kişilerin duyguları anlama (Larson ve ark., 2018), duyguları ifade etme (Kuzucu, 2006), kendi ve başkalarının duygularını kontrol edebilme (Gülgez & Gündüz, 2016; Rivzi & Steffel, 2014) becerilerini geliştirdiğini ortaya koymuş olan çalışmalarını görmek mümkündür. Ayrıca katılımcılar, program sayesinde çocukların özgüvenlerinin attığını, empati ve sabretme becerilerinin geliştiğini belirtmişlerdir. Bu sonuç, programın çocukların prososyal davranışlarını geliştirecek olan becerileri de kazandırdığını göstermektedir. Alan yazında duygu düzenleme becerileriyle ilgili eğitim programlarının çocukların sosyal becerileri üzerinde etkili olduğunu ve duygu düzenleme becerileri ile çeşitli becerilerin ilişkili olduğunu gösteren araştırmalar da yer almaktadır. Kolb ve Weede'nin (2001) yürüttükleri çalışmanın neticesinde, duygusal becerileri geliştirmeye yönelik uygulanmış olan bir programın 3-5 yaş arasındaki risk altında olan çocukların duygusal zekâlarında ve prososyal davranışlarında artış sağladığı ortaya çıkmıştır. Mestci ve ark.ları (2019) da benzer şekilde araştırmalarının sonucunda, duygu düzenleme eğitiminin okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerilerini geliştirdiğini saptamışlardır. Di Maggio ve ark.ları (2017), duygulara yönelik verilen kursun 3-5 yaşları arasındaki çocukların sosyal duygusal yetkinlikleri üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışmada, duygular kursunun çocukların duygu bilgilerini ve duygu düzenleme kullanımlarını artırmasının yanı sıra sosyal yetkinliklerini de artırdığını ortaya çıkarmışlardır. Karadeniz'in (2022) 48-72 aylık çocukların empati ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçladığı çalışmasının sonucunda, empati ve duygu düzenleme becerileri arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak Duygu Düzenleme Eğitim Programı'nın devlet koruması altındaki çocukların duygu düzenleme becerilerini geliştirdiği görülmüştür. Bakım personelleri ve çocuk gelişimi uzmanı da programın çocukların duyguları anlama, ifade etme ve kontrol etme, duygu durumları karşısında uygun tepkiler verebilme ve başkalarının duygularını kontrol edebilme becerilerinin geliştiğini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, program sayesinde çocukların özgüvenlerinin attığını, empati ve sabretme becerilerinin geliştiğini ifade etmişlerdir. Devlet koruması altındaki çocuklar, ebeveynleri ile birlikte yaşayan

çocuklara kıyasla travmatik olaylara maruz kalma bakımından daha fazla risk altında olmaktadır. Bu durum, çocukların duygusal gelişimlerini ve duygu düzenleme becerilerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bahsi geçen sebepten dolayı devlet koruması altındaki çocukların bu tür programlara katılarak çeşitli becerileri kazanmaları ve var olan becerilerini geliştirmeleri, bu çocukların bakımlarını sağlayan ve gelişimlerini takip eden kişilerin ise çocuklarla ilgili olan her türlü konuda bilinçlenmeleri önemli görülmektedir. Bu noktada üniversitelerin ilgili bölümleri ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının iş birliğinde kurumlarda çalışmak üzere eğitim alan adaylarla duygu düzenleme eğitim etkinliklerini içeren uygulamalar gerçekleştirilerek geleceğin çocuk gelişimi uzmanlarının ve bakım personellerinin duygu düzenleme eğitimi konusunda bilinçlenmeleri ve duygu düzenleme becerileriyle ilgili etkinlikleri aktif olarak uygulamaları sağlanabilir. Çocuk gelişimi uzmanının ve bakım personellerinin duygu düzenleme becerileriyle ilgili etkinlikler planlayabilmelerine yönelik örnek rehber kitapçıklar oluşturulabilir. Kurumlarda çocuk gelişimi uzmanlarına, bakım personellerine, grup sorumlularına ve idari personellere duygu düzenleme eğitiminin önemi, duygu düzenleme eğitiminin planlanması gibi konularda eğitimler verilebilir. Duygu düzenleme becerileriyle ilgili eğitim uygulamalarının bu tür kurumlarda ve okullarda artırılmasına yönelik çalışmalar ve projeler yapılabilir. Araştırmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu araştırma, 13'ü deney grubunda, 10'u kontrol grubunda olmak üzere toplam 23 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Bu konu ile ilgili yapılacak olan çalışmalar örneklem sayısı büyütülerek yapılabilir. Araştırma, Sivas il merkezindeki çocuk evi sitesinde yapılmıştır. Benzer çalışmalar Türkiye'nin farklı illerinde yapılabilir. Araştırmada, çocukların cinsiyet, yaş, doğum sırası, kardeş sayısı vb. demografik özelliklerine göre karşılaştırmalar yapılmamıştır. Benzer çalışmalarda programın etkisi çocukların demografik özelliklerine göre ele alınabilir. Ayrıca araştırmanın geliştirilebilmesi için benzer çalışmalar, aileleriyle yaşayan çocuklar ile yapılarak araştırma sonuçları bu araştırmanın sonuçları ile karşılaştırılabilir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Gazi Üniversitesinden (Onay No: E.116846, Tarih: 02.11.2020) alınmıştır.

Katılım Onamı: Bu çalışmaya katılan tüm katılımcılardan ve reşit olmayan katılımcıların ebeveynlerinden yazılı onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – M.Ş.S., F.T.Ş.; Tasarım – M.Ş.S., F.T.Ş.; Denetleme – M.Ş.S., F.T.Ş.; Kaynaklar – M.Ş.S., F.T.Ş.; Malzemeler – M.Ş.S.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – M.Ş.S.; Analiz ve/veya Yorum – M.Ş.S., F.T.Ş.; Literatür Taraması – M.Ş.S., F.T.Ş.; Yazıyı Yazan – M.Ş.S., F.T.Ş.; Eleştirel İnceleme – M.Ş.S., F.T.Ş.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar herhangi bir finansal destek almamışlardır.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the ethics committee of Gazi University (Approval No: E.116846, Date: 02.11.2020)

Informed Consent: Written informed consent was obtained from participants and the parents of the underage participants.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – M.Ş.S., F.T.Ş.; Design – M.Ş.S., F.T.Ş.; Supervision – M.Ş.S., F.T.Ş.; Resources – M.Ş.S., F.T.Ş.; Materials – M.Ş.S.; Data Collection and/or Processing – M.Ş.S.; Analysis and/or Interpretation –

M.Ş.S., F.T.Ş.; Literature Search – M.Ş.S., F.T.Ş.; Writing Manuscript – M.Ş.S., F.T.Ş.; Critical Review – M.Ş.S., F.T.Ş.; Other – M.Ş.S., F.T.Ş.

Declaration of Interests: The authors have no conflict of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

References

- Acar, A. (2021). *Developing the emotion regulation skills scale for preschool children* [Doctoral dissertation]. Necmettin Erbakan University [CrossRef] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Acar, B., Semerci, M., & Yaman, Ö. M. (2021). The evaluation of professional competencies of child care personnel working in children houses in terms of child education and care. *Journal of Social Policy Studies*, 21(51), 502–538. [CrossRef]
- Acosta, R. M., & Hutchison, M. (2019). *The happiest children in the world* (B. A. Birer, Trans.). The Kitap Publications.
- Akan, Ş. (2014). *Evaluation of emotion regulation strategies according to Gross' Process Model of emotion among people diagnosed with OCD and depression* [Doctoral dissertation]. Hacettepe University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Akdur, S., & Aslan, B. (2017). The mediator role of romantic jealousy and difficulties in emotional regulation between emotional intelligence and relationship satisfaction. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(9), 71–88. [CrossRef]
- Aktaş, F. (2019). *An examination of creative drama activities' effect on emotion regulation strategies of preschoolers* [Master's thesis]. Yıldız Technical University <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Aldao, A. (2013). The future of emotion regulation research: Capturing context. *Perspectives on Psychological Science*, 8(2), 155–172. [CrossRef]
- Alpay, E. H., Aydın, A., & Bellur, Z. (2017). The mediating role of the emotion regulation difficulties on the relationship between childhood traumas, post traumatic stress symptoms and depression. *Journal of Clinical Psychiatry*, 20(3), 218–226. [CrossRef]
- Altan, Ö. (2006). *The effects of maternal socialisation and temperament on children's emotion regulation* [Master's thesis]. Koç University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Altun, K. (2017). *The effects of developmental play therapy on post traumatic emotional stress of the children 4–8 aged who have been undercared by government* [Master's thesis]. Üsküdar University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Andreotti, C., Thigpen, J. E., Dunn, M. J., Watson, K., Potts, J., Reising, M. M., Robinson, K. E., Rodriguez, E. M., Roubinov, D., Luecken, L., & Compas, B. E. (2013). Cognitive reappraisal and secondary control coping: Associations with working memory, positive and negative affect, and symptoms of anxiety/depression. *Anxiety, Stress, and Coping*, 26(1), 20–35. [CrossRef]
- Aydın, A. R., & Tezel Şahin, F. (2021). Language development levels of children living in children's homes and exploration of their creative thinking skills. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 7(1), 56–77. [CrossRef]
- Batum, P., & Yağmurlu, B. (2007). What counts in externalising behaviours? The contributions of emotions and behaviour regulation. *Current Psychology*, 25, 272–294. [CrossRef]
- Berzenski, S. R. (2018). Distinct emotion regulation skills explain psychopathology and problems in social relationships following childhood emotional abuse and neglect. *Development and Psychopathology*, 1–14. [CrossRef]
- Bilgin, Ö., & Erdem, N. (2019). The process of taking children under protection in Turkey. *Qualitative Studies*, 14(4), 50–66. [CrossRef]
- Bowlby, J. (2012). *Attachment* (T. V. Soylu, Trans.). Pinhan Publishing.
- Bruno, K., England, E., & Chambliss, C. (2002). Social and emotional learning programs for elementary school students: A pilot study. <https://www.semanticscholar.org/paper/Social-and-Emotional-Learning-Programs-for-School-A-Bruno-England/18cf55772695547df6e5300cfbc76f10ad21ef>
- Bursal, M. (2019). *Basic data analyses with SPSS*. Anı Publishing.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., & Köklü, N. (2014). *Statistics for social sciences*. Pegem Academy Publishing.
- Calkins, S. D. (2010). Commentary: Conceptual and methodological challenges to the study of emotion regulation and psychopathology. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 32(1), 92–95. [CrossRef]
- Campbell Sills, L., & Barlow, D. H. (2007). Incorporating emotion regulation into conceptualizations and treatments of anxiety and mood disorders. In J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (pp. 542–559). The Guilford.
- Cantekin, D., & Gültekin Akduman, G. (2020). Investigation of the effects of the emotion-management skills education program on the skills of children to manage emotions and take perspective. *Journal of Turkish Educational Sciences (JTES)*, 18(2), 777–798. [CrossRef]
- Çelik, H., & Kocabyık, O. O. (2014). Examination of young adults' aggression expression styles in terms of gender and cognitive emotion regulation. *Trakya University Journal of Education*, 4(1), 139–155.
- Çetinkaya, Ö., & Alpaslan, A. M. (2011). The effect of emotional intelligence on communication skills: A research on university students. *Journal of Süleyman Demirel University Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 16(1), 363–377.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage.
- Daunic, A., Corbett, N., Smith, S., Barnes, T., Santiago-Poventud, L., Chalfant, P., Pitts, D., & Gleaton, J. (2013). Brief report: Integrating social-emotional learning with literacy instruction: An intervention for children at risk for emotional and behavioral disorders. *Behavioral Disorders*, 39(1), 43–51. [CrossRef]
- Davidson, R. J., Putnam, K. M., & Larson, C. L. (2000). Dysfunction in the neural circuitry of emotion regulation—a possible prelude to violence. *Science*, 289(5479), 591–594. [CrossRef]
- Denham, S. A., Bassett, H. H., & Wyatt, T. (2007). The socialization of emotional competence. In J. E. Grusec & P. D. Hastings (Eds.). *Handbook of socialization: Theory and research* (pp. 614–637). The Guilford.
- Di Maggio, R., Zappulla, C., Pace, U., & Izard, C. E. (2017). Adopting the emotions course in the Italian context: A pilot study to test effects on social-emotional competence in preschool children. *Child Indicators Research*, 10(2), 571–590. [CrossRef]
- Dikmen, A. (2019). *An assessment of the service model in children's homes in the eyes of the service providers –Ankara province example* [Master's thesis]. Hacettepe University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSonucYeni.jsp>
- Durmuşoğlu Saltalı, N. (2010). *The effect of emotional training on emotional skills of nursery school students* [Doctoral dissertation]. Selçuk University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Elmacı, D. (2015). Ethical problems in services for children in care. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 3(1), 49–59.
- Ervüz, C. (2018). *The relationship between aggression and anger levels and psycho-social problems of adolescents staying in child homes* [Master's thesis]. Hacettepe University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSonucYeni.jsp>
- Fırat, Y. (2018). *Children's resilience, emotion regulation, social competence, and problem behaviors in an at-risk community in Turkey* [Master's thesis]. Boğaziçi University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (1990). *How to design and evaluate research in education*. McGraw Hill.
- General Directorate of Social Services, & Child Protection Agency. (2008). Regulation on working procedures and principles of children's homes of the general directorate of social services and child protection agency. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/10/20081005-1.htm>
- Goleman, D. (2017). *Emotional intelligence* (B. S. Yüksel, Trans.). Varlık Publications.
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41–54. [CrossRef]
- Gross, J. J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271–299. [CrossRef]
- Gross, J. J. (2014). Emotion regulation: Conceptual and empirical foundations. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (pp. 3–20). The Guilford.
- Gülây Ogelman, H., & Kahveci, D. (2023). The research on the predictor role of young learners' emotion regulation strategies over self-regulated learning. *Electronic Journal of Education Sciences*, 12(23), 1–14. [CrossRef]
- Gülgez, Ö., & Gündüz, B. (2016). The effect of dialectical behavior therapy based emotion regulation program on decreasing the emotion regulation difficulties of university students. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 44(2), 191–208.

- Hoşrik, M. E. (2017). *The role of EFT and relaxation technique in the adolescent-child homes upon god image, forgiveness tendency, anger and anxiety control* [Doctoral dissertation]. Ankara University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Hyson, M., & Douglass, A. L. (2019). More than academics: Supporting the whole child. In C. P. Brown, M. B. McMullen, & N. File (Eds.), *The Wiley handbook of early childhood care and education* (pp. 279–300). Wiley.
- Izard, C. E., Trentacosta, C. J., King, K. A., & Mostow, A. J. (2004). An emotion-based prevention program for Head Start children. *Early Education and Development, 15*(4), 407–422. [CrossRef]
- Kammermeier, M. (2021). *The role of maternal emotional availability and attachment in child emotion regulation* [Inaugural-Dissertation, Universität München]. LMU Elektronische Hochschulschriften. https://edoc.ub.uni-muenchen.de/30027/7/Kammermeier_Marina.pdf
- Kara, N. (2019). *The effect of anxiety and depression on cognitive emotion regulation among women exposed to different types of violence* [Master's thesis]. Üsküdar University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Karadeniz, E. (2022). *Investigation of emotion regulation and empathy skills of 48–72 months old children attending preschool education institution* [Master's project without thesis]. Pamukkale University. <https://grcis.pau.edu.tr/handle/11499/39057?mode=simple>
- Karaduman, S. (2021). *The relation between mother and father acceptance-rejection levels of 4–5 year-old children and the children's emotional regulation skills and emotional behavioral problems*. [Master's thesis]. Bursa Uludağ University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Karaman, D. (2019). *Investigation of self concept of children in children houses and children's houses sites in east Black Sea region* [Master's thesis]. Manisa Celal Bayar University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Keten, D. (2017). *Children in need of protection: A qualitative research on the child homes in Ankara* [Master's thesis]. Ankara Yıldırım Beyazıt University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kolb, K., & Weede, S. (2001). *Teaching prosocial skills to young children to increase emotionally intelligent behavior* [Dissertation/thesis]. Saint Xavier University & SkyLight Professional Development Field-Based Masters Program. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED456916.pdf>
- Koole, S. L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cognition and Emotion, 23*(1), 4–41. [CrossRef]
- Kurbet, H. (2010). *Investigation of relationship between preschool emotional regulation skills and mothers emphatic behaviour; mothers attitude to their children* [Master's thesis]. Gazi Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kuzucu, Y. (2006). *The effects of psycho-education program of emotional awareness and expression on levels of emotional awareness, tendency to express of emotions, psychological well-being and subjective well-being* [Doctoral dissertation]. Ankara University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Larson, R. W., Lennarz, H. K., Lichtwarck-Aschoff, A., Timmerman, M. E., & Granic, I. (2018). Emotion differentiation and its relation with emotional well-being in adolescents. *Cognition and Emotion, 32*(3), 651–657. [CrossRef]
- Maughan, A., & Cicchetti, D. (2002). Impact of child maltreatment and inter-adult violence on children's emotion regulation abilities and socioemotional adjustment. *Child Development, 73*(5), 1525–1542. [CrossRef]
- Meng, X., Fleer, M., Li, L., & Hammer, M. (2021). Collective play: The new conditions for children's development in an institutional care setting. *International Journal of Early Years Education, 1*–16. [CrossRef]
- Meng, X., Fleer, M., Li, L., & Hammer, M. (2022). A cultural-historical study of the development of emotion regulation through collective play in an institutional care setting in China. *Learning, Culture and Social Interaction, 32*. [CrossRef]
- Mestci, S., Gökkaya, F., & Ormankiran, B. (2019). The effectiveness of emotion regulation training in developing social problem solving skills among 60–72 month preschool children: A pilot study. *International Journal of Early Childhood Education Studies, 4*(1), 56–71.
- Metz, S. M., Frank, J. L., Reibel, D., Cantrell, T., Sanders, R., & Broderick, P. C. (2013). The effectiveness of the learning to breathe program on adolescent emotion regulation. *Research in Human Development, 10*(3), 252–272. [CrossRef]
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2015). *Qualitative data analysis* (S. Akbaba Altun & A. Ersoy, Trans.). Pegem Academy Publishing.
- Morris, A. S., Criss, M. M., Silk, J. S., & Houlberg, B. J. (2017). The impact of parenting on emotion regulation during childhood and adolescence. *Child Development Perspectives, 11*(4), 233–238. [CrossRef]
- Nalbant, Ş. (2016). *The role of children's shelters maintenance model with regard to socialization in children in need of protection: The sample of Kayseri* [Master's thesis]. Erciyes Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- New, R. S., & Cochran, M. (2007). *Early childhood education: An international encyclopedia*. Praeger.
- Nicolaidou, I., Tozzi, F., & Antoniadis, A. (2022). A gamified app on emotion recognition and anger management for pre-school children. *International Journal of Child-Computer Interaction, 31*. [CrossRef]
- Ornaghi, V., Brazzelli, E., Grazzani, I., Agliati, A., & Lucarelli, M. (2016). Does training toddlers in emotion knowledge lead to changes in their prosocial and aggressive behaviour towards peers at nursery? *Early Education and Development, 28*(4), 396–414. [CrossRef]
- Özaydın Demirbaş, E. (2019). *A qualitative study on problems encountered by child care staff taking care of 6 to 12 years – Old children staying in children's home sites* [Master's thesis]. Gazi Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özkan, S. (2019). *The investigation of the relationship between preschool children's emotional skills and the relationship between negative emotions of parental problems and social problems*. [Master's thesis]. Gazi Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özkan, Y. (2007). *Applied statistics, 2*. Sakarya Publishing.
- Öztürk, E. (2018a). *The relationship between levels of problem solving skills, learned resourcefulness and liking of children of caregivers working in the child homes building complex: An example of Ankara Province* [Master's thesis]. Ankara University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Öztürk, E. C. (2018b). *The relationship between preschool children's family functions and emotion regulation skills and attachment styles* [Master's thesis]. İstanbul Sabahattin Zaim University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Prakashan, N., & Banerjee, B. (2022). Mental health, emotion regulation and resilience of destitute children residing at children's home: A pilot study. *Indian Journal of Positive Psychology, 13*(1), 1–14.
- Pür, I. G. (2014). Emotion regulation intervention for complex developmental trauma: Working with street children. *Procedia – Social and Behavioral Sciences, 159*, 697–701. [CrossRef]
- Revelle, W. R., & Scherer, K. (2009). Personality and emotion. In D. Sander & K. Scherer (Eds.), *Oxford companion to emotion and the affective sciences* (pp. 304–305). Oxford University.
- Richard, S., Baud-Bovy, G., Clerc-Georgy, A., & Gentaz, E. (2020). The effects of a “pretend play-based training” designed to promote the development of emotion comprehension, emotion regulation, and prosocial behaviour in 5- to 6-year-old Swiss children. *British Journal of Psychology, 1*–30. [CrossRef]
- Rivzi, S. L., & Steffel, L. M. (2014). A pilot study of two brief forms of DBT skills training for emotion dysregulation in college students. *Journal of American College of Health, 62*(6), 434–439.
- Sadeghzadeh, Z., & Bagheri, F. (2023). Comparison of behavioral activation/inhibition systems, emotional regulation difficulties, and selective attention in adolescents with and without parents. *Frontiers in Psychology, 14*, 1–6. [CrossRef]
- Santrock, J. W. (2014). *Child development*. McGraw Hill Education.
- Sarısoy, G. (2017). *Personality disorders in relation to early childhood experiences, rejection sensitivity, and emotion regulation processes* [Doctoral dissertation]. Middle East Technical University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Şaşmaz, İ. B. (2014). *Early maladaptive schemas and difficulties in emotion regulation as the predictors of borderline personality disorder and bipolar disorder* [Master's thesis]. Okan University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Schneider, R. L., Arch, J. J., Landy, L. N., & Hankin, B. L. (2016). The longitudinal effect of emotion regulation strategies on anxiety levels in children and adolescents. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 1*–14. [CrossRef]
- Şen Davulcu, Ü. (2018). *The expectations and social support perceived by the children who stay in the children's house site* [Science Specialization thesis]. Kocaeli University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Şenocak, H. (2006). Care methods provided to children in need of protection. *Journal of Social Policy Conferences, 51*, 177–228.

- Shields, A., & Cicchetti, D. (1997). Emotion regulation among school-age children: The development and validation of a new criterion Q-sort scale. *Developmental Psychology, 33*(6), 906–916. [CrossRef]
- Shiptsyna, M. L. (2008). *Psychology of orphans. A complete overview of Russian history, environment and family realities that have contributed to form the unique book*. Bloomington: Liberty Drive.
- Shouket, H., & Dildar, S. (2020). Predictors of orphanage residents' life satisfaction: Basic psychological needs and cognitive emotion regulation. *Pakistan Journal of Psychological Research, 35*(3), 493–508. [CrossRef]
- Sigelman, C. K., & Rider, E. A. (2018). *Life-span human development*. Cengage.
- Şimşek, Z., Erol, N., Öztop, D., & Ozer Ozcan, O. (2008). Epidemiology of emotional and behavioral problems in children and adolescents reared in orphanages: A national comparative study. *Turkish Journal of Psychiatry, 19*(3), 235–246.
- Soheilimehr, S., & Eshraghi, B. (2023). A study of life skills training to improve the emotional intelligence of abused and homeless children in Tehran. *International Journal of Medical Investigation, 11*(4), 204–216.
- Southam Gerow, M. A. (2014). *Emotional regulation in children and adolescents* (M. Şahin & M. Artıran, Trans.). Nobel Publishing.
- Stapp, S. D., Scott, L. N., Morse, J. Q., Nolf, K. A., Hallquist, M. N., & Pilkonis, P. A. (2014). Emotion dysregulation as a maintenance factor of borderline personality disorder features. *Comprehensive Psychiatry, 55*(3), 657–666. [CrossRef]
- Sullivan, M. W., Carmody, D. P., & Lewis, M. (2010). How neglect and punitiveness influence emotion knowledge. *Child Psychiatry and Human Development, 41*(3), 285–298. [CrossRef]
- Tibilli, R. (2021). *Research on the quality of life and job satisfaction levels of the child care staff working in the children's homes site* [Master's thesis]. Hacettepe University]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Topal, H. (2021). *The effects of emotion regulation psycho-educational programs for primary grade children and their mothers on children's emotion regulation skills* [Doctoral dissertation]. Çukurova Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Tornacı, N. (2008). *The new face of SHÇEK's service for children, home environment instead of wards, children's homes-love homes*. Ankara University Faculty of Medicine Publications.
- Tulpar, L. B. (2019). *An examination on emotion regulation and attachment patterns of children aged between 4–6 years old* [Master's thesis]. Işık University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Turanlı, M., & Güriş, S. (2015). *Basic statistics*. Der Publications.
- Türk, Z. (2018). *Assessment of print awareness skills of children who live in children's residential care homes* [Master's thesis]. Ankara University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Uğur Ulusoy, R. (2018). *Investigating efficiency of parental involvement training programme that is prepared for pre-school childrens' emotion regulation skills* [Master's thesis]. Karabük University]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Vatan, S. (2020). Investigation of the effect of affect regulation training on emotion regulation skills in Turkey. *Anatolian Journal of Psychiatry, 21*(4), 396–402. [CrossRef]
- Velotti, P., & Garofalo, C. (2015). Personality styles in a non-clinical sample: The role of emotion dysregulation and impulsivity. *Personality and Individual Differences, 79*, 44–49. [CrossRef]
- Weissman, D. G., Bitran, D., Miller, A. B., Schaefer, J. D., Sheridan, M. A., & McLaughlin, K. A. (2019). Difficulties with emotion regulation as a transdiagnostic mechanism linking child maltreatment with the emergence of psychopathology. *Development and Psychopathology, 31*(3), 899–915. [CrossRef]
- Werner, K., & Gross, J. J. (2010). Emotion regulation and psychopathology: A conceptual framework. In A. M. Kring & D. M. Sloan (Eds.), *Emotion regulation and psychopathology* (pp. 13–37). The Guilford.
- Yağmurlu, B., & Altan, O. (2010). Maternal socialization and child temperament as predictors of emotion regulation in Turkish preschoolers. *Infant and Child Development, 19*(3), 275–296. [CrossRef]
- Yaman, B. (2018). *The role of parenting styles on temperament characteristics and emotion regulation skills of children* [Master's thesis]. Işık University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yaşar, Ö., & Dağdelen, N. (2013). The transition from children's homes and children's homes in the upbringing of children in need of protection, socio-cultural and psychological development of children, a study on the effect of: An example of Isparta. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences, 18*, 199–221.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Qualitative research methods in social sciences*. Seçkin Publishing.
- Yıldırım, Ş. (2013). *Relation dynamics of children who stay at child home: İzmir example* [Doctoral dissertation]. Hacettepe University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yıldırım, Ş., & Işıkhan, V. (2018). Evaluations of relationships in socialization process of children staying in child home. *Journal of Society & Social Work, 29*(1), 46–70.
- Yıldırım, S., & Hız, Ö. (2018). A service offered to children in need of protection in the context of child welfare in Turkey: Foster care service. *Fırat University International Journal of Economics and Administrative Sciences, 2*(1), 95–114.
- Yılmaz, G. (2019). *Analyze the impact of creative drama education on the emotion embodying and problem-solving skills of the kindergarden students* [Master's thesis]. Kırklareli University. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yılmaz, H. B. (2019). *Investigation of relationship between 48–72 months old children's cognitive styles and their emotion regulation skills* [Master's thesis]. Gazi Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>